

Asia: VN/7059/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (pysyvä oleskelulupa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta ulkomaalaislain muuttamiseksi (pysyvä oleskelulupa VN/7059/2024)

Palvelualojen työnantajat (Palta) ry kiittää mahdollisuudesta lausua valmistelussa olevasta hallituksen esityksestä. Palta on EK:n suurimpia jäsenliittoja ja edustamme noin 2 500 palvelualoilla toimivaa jäsenyritystämme. Uudet yritykset ja työpaikat syntyvät yksityisiin palveluihin ja ala tarvitsee pelkästään eläköitymisen seurauksena 21 000 uutta osajaa vuosittain. Palvelualojen henkilöstöstä on noin 50 % korkeakoulutettuja. Tällä hetkellä suurin osa uusista työperusteista oleskeluluvista haetaan palvelualan työnantajille ja ETA-alueen ulkopuolisten työntekijöiden määrä on yli kolminkertaistunut alalla vuodesta 2007. Viime vuosina ulkomaalaistaustaisten osuus yksityisissä palveluissa on noin 8 % eli 65 000 työllistä. Työperäisen maahanmuuton sujuvuus, suomalaisen työelämän ja yhteiskunnan veto- ja pitovoima ovat yksityisten palvelualojen tulevaisuudelle kriittisen tärkeitä.

Esityksen tavoitteet ovat ristiriidassa ehdotettujen kiristysten kanssa

Petteri Orpon hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiin. Ehdotus pidentäisi vaadittavaa oleskeluaikaa, tiukentaisi kielitaitovaatimuksia sekä tarkentaisi työhistoriaan ja toimeentuloon liittyviä vaatimuksia. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkymä tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Palta toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetut pysyvän oleskeluluvan kiristystoimet ovat pahasti ristiriitaisia Suomen kipeästi tarvitsemien kansainvälisten huippuosaajien veto- ja pitovoiman näkökulmasta. Toteutuessaan ehdotukset tulevat lisäämään jo maassa olevien kansainvälisten osaajien epävarmuutta ja poismuuttohaluja. Maassaoloehdon pidentymisen seurauksena yhä useampi Suomessa oleva kansainvälinen osaaja olisi aiempaa pidempään ”epävarmuusvyöhykkeellä” ja 3 tai 6 kuukauden työnhakuajan piirissä. Suomen tavoittelemista huippuosaajista kilpailevat muutkin maat ja Suomen asema tässä kilpailussa tulee merkittävästi heikkenemään pysyvään oleskelulupaan liittyvien epävarmuustekijöiden seurauksena.

Hallituksen esitys eriarvoistaa korkeakouluopiskelijoita

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi erityissäännös Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon, jatkotutkinnon tai alemman yliopistotutkinnon suorittaneille. Pykälä olisi uusi. Tällöin Suomessa suoritettujen tutkinnon lisäksi hakijalta ei vaadittaisi tiettyä vuosissa laskettavaa oleskeluaikaa hakijan täyttäessä yhä jonkin jatkuvan oleskeluluvan edellytykset. Erityissäännös koskisi ylempiä korkeakoulututkintoja ja jatkotutkintoja sekä alemmista korkeakoulututkinnoista yliopistotutkintoja. Ammattikorkeakoulututkinnoista hyväksyttäisiin vain ylemmät tutkinnot. Lisäksi henkilöltä vaadittaisiin kehittyvää suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Palta pitää ehdotusta pysyvästä oleskeluluvasta tervetulleena. Palta kuitenkin huomauttaa, että ehdotetussa muodossa se eriarvoistaa räikeästi ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kansainväliset opiskelijat. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut kansainvälinen opiskelija ei saisi tulevaisuudessa oleskelulupaa suoraan opintojen päätyttyä samalla tapaan kuin yliopistossa opiskelleet. Ehdotus ei noudata myöskään kansallisesti säädettyä virallista tutkintojen viitekehystä vaan huomioi ainoastaan osan viitekehysten 6 –tason tutkinnosta. Ongelmallista myös on, että esityksessä ei avata tai perustella, miksi tutkintojen eriarvoistamiseen on päädytty.

Palta korostaa, että ammattikorkeakoulututkinnot valmistavat asiantuntijoita (esim. insinöörejä, tradenomeja, restonomeja, sairaanhoitajia) suoraan työvoimapulasta kärsiville aloille. Viime vuosien tilastot osoittavat, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista kansainvälisistä opiskelijoista noin kaksi kolmasosaa jää opintojen jälkeen Suomeen (töihin tai jatko-opintoihin). Huomion arvoista on myös että ammattikorkeakoulujen Suomeen jäävät kansainväliset opiskelijat tukevat kansallisesti tavoittelemaamme koulutustason nostoa.

Palta vaatii, että ehdotusta korjataan siten, että pysyvän oleskeluluvan voisi jatkossa saada ilman opiskelun jälkeistä oleskeluaikaa, jos on suorittanut Suomessa ylemmän tai alemman korkeakoulututkinnon sekä hankkinut riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon (A2).

Ehdotuksen lomautukseen liittyvää tulkintaa tulee uudelleen arvioida

Hallituksen esityksessä todetaan, että lomautettuna olo vaikuttaisi pysyvän oleskeluluvan työssäoloehdon laskentaan, koska yli kolme kuukautta kestävästä lomautuksesta ei pidettäisi tilapäisenä poissaolona työstä. Ehdotus on ristiriitainen, koska voimassa olevan työlainsäädännön mukaan lomautuksessa työsuhde pysyy voimassa - vaikka työnantaja on taloudellisista tai tuotannollisista syistä keskeyttänyt väliaikaisesti työntekijän työnteon ja palkanmaksun.

Kansainvälinen osaaja voi joutua lomautetuksi omasta tahdostaan riippumatta, hänen työsuhde on edelleen voimassa ja hän ei ole poistunut työmarkkinoilta, mutta esitysluonnoksen mukaan pysyvään oleskelulupaan edellytettävän työhistorian kertyminen kuitenkin keskeytyisi. Työnantajan näkökulmasta hallituksen esitys voi johtaa pahimmillaan tilanteeseen, jossa lomautukset kohdennetaan kantasuomalaisiin kansainvälisten osaajien sijasta. Esitys myös voi johtaa tilanteeseen, jossa työnantaja menettää kansainväliset osaajat lomautusaikana, kun nämä hakeutuvat toisen työnantajan palvelukseen välttääkseen lomautuksen aiheuttaman katkoksen työssäoloehdossa.

Nykymuodossaan ulkomaalaislaki on sekava ja ristiriitainen kokonaisuus. Hallituksen uusissa maahanmuuton lakihankkeissa ei tulisi enää lisätä erilaisia tulkintoja samasta tilanteesta. Parhailaan eduskunnassa olevassa ulkomaalaislainsäädännön muutoksessa 179/2024 on linjattu, että lomautustilanteessa työsuhde pysyy voimassa ja siihen ei siten sovelleta työnantajan ilmoitusvelvollisuutta työsuhteen päättymisestä. Lomautus ei myöskään laukaise 3 tai 6 kuukauden työnhaun mahdollistavaa ajanjaksoa. Palta ehdottaakin lomautukseen liittyvän tulkinnan korjaamista ja sen yhtenäistämistä hallituksen esityksen 179/2024 kanssa siten, että lomautusaika käsitellään työsuhteena työhistorian kertymisen laskennassa.

Kielen oppiminen tukee kotoutumista ja työllistymistä - opiskelumahdollisuuksia tulee lisätä

Palta pitää esitysluonnoksen kotimaisten kielten oppimiseen tähtääviä tavoitteita oikeansuuntaisina. Palta kuitenkin muistuttaa, että kansainvälisillä opiskelijoilla tulee olla kannusteet kielen opiskeluun jo opintojensa aikana. Jokaiseen kansainväliseen tutkinto-ohjelmaan tuleekin sisällyttää tutkinnon opintopisteitä kerryttävä kotimaisten kielten opiskelu heti opintojen alusta. Jotta opiskelu olisi mahdollista myös työssä oleville, niin ajasta ja paikasta riippumattoman kielenopiskelun tarjontaa tulee voimakkaasti lisätä. Näiden toimien vaatimat todelliset lisäresurssitarpeet tulee arvioida tarkemmin lainvalmistelutöiden yhteydessä.

Kunnioitavasti,

Palvelualojen työnantajat Palta ry

Tatu Rauhamäki

Johtaja, elinkeinopolitiikka

Milka Kortet

Johtava asiantuntija, elinkeinopolitiikka

Kortet Milka

Palvelualojen työnantajat Palta ry. - Elinkeinopolitiikka